

ΤΕΥΧΟΣ
831ΒΙΒΛΙΟ
08.06.2022 | 17:06

Ανεβαίνοντας το βουνό με τη Μανίνα Ζουμπουλάκη

Η γνωστή συγγραφέας μάς μιλάει για το νέο της βιβλίο «Το βουνό των κοριτσιών»

Γιάννης Νένες

Μανίνα Ζουμπουλάκη - «Το βουνό των κοριτσιών»: Μια συζήτηση για το νέο της βιβλίο που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Η Μανίνα Ζουμπουλάκη στο νέο της βιβλίο «Το βουνό των κοριτσιών» (εκδ. Παπαδόπουλος) ταξιδεύει σε ένα βουνό της Βόρειας Ελλάδας το 1836 όπου έχει δημιουργηθεί μία κρυφή, αρκετά πρωτοποριακή «κοινωνία κοριτσιών» που αναζητούν την ελευθερία τους, σωματική και ψυχική. Αναζητώντας να καταλάβουν και ποια ή τι είναι αυτή η «νέα Ελλάδα» που αρχίζει να σχηματίζεται. Βιβλίο γεμάτο φαντασία, κινηματογραφικές σκηνές, γενναία κορίτσια, ιστορικά στοιχεία, εικόνες σαν μιούζικαλ και στιγμές σαν ταινία θρίλερ. Για όλα αυτά, είχαμε μία κουβέντα με τη συγγραφέα, που –είναι σίγουρο– θα ετοιμάζει ήδη το επόμενο βιβλίο της.

Νέο βιβλίο όχι μόνο με μία ηρωίδα γυναίκα αλλά με πολλές. Δώσε μου λίγο το στόρι του βιβλίου. Πώς θα το παρουσιάζες σε έναν που δεν ξέρει περί τίνος πρόκειται;

Μια περιπέτεια που εκτυλίσσεται σε βουνό της Βόρειας Ελλάδας γύρω στο 1836, με ηρωίδες κάποιες κοπέλες και πολλά κοριτσάκια. Οι κοπέλες μαζεύουν τα κοριτσάκια από σκλαβοπάζαρα και τους μαθαίνουν γράμματα σε ένα οικοτροφείο που έχουν στήσει σε κρυφή πλαγιά. Παραμονεύουν κίνδυνοι συνέχεια – είμαστε στις παρυφές, και στην παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας... και υπάρχει ένας έρωτας που παραμονεύει, όχι μόνο κίνδυνοι. Ήθελα πάντα να γράψω την Ροβινσώνα Κρούσα, μια περιπέτεια πολύ περιπετειώδη με ηρωίδα γυναίκα, ε αυτό προσπάθησα στο «Βουνό»...

Μίλα μου λίγο για το συγκεκριμένο βουνό. Πού το τοποθετείς ακριβώς γεωγραφικά και ιστορικά; Είναι ένα δικό σου εύρημα ή έχει και κάποια ιστορική υπόσταση ένα τέτοιο μέρος;

Είναι ανάμεσα στο Παγγαίο, στο Καράντερε και στη Ροδόπη, όπως και η γεωγραφία του βιβλίου είναι ανάμεσα στην Κωνσταντινούπολη, τον Έβρο και τον Νέστο. Τα χωριά που αναφέρω υπάρχουν ακόμα, με ελληνικές ονομασίες. Τα παζάρια είναι όπως τα περιγράφω (περίπου: η φαντασία συμπληρώνει τα κενά...) Θυμάμαι αμυδρά ένα αρχαίο φρούριο σε κάποια βουνοπλαγιά, σε ορειβάσια με τον μπαμπά μας – τη σπασμένη πύλη, τα τεράστια

γκρίζα μάρμαρα, τα βρούα στις ρωγμές που κάποτε ήταν γραμμάτα... Αλλά παίζει να τα θυμάμαι από ταινίες ή αφηγήσεις!

Εκείνο το «τριεθνές» σημείο μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας - και Βουλγαρίας είναι ένα κομμάτι με πλούσια ιστορία και πολλά μυστικά. Νομίζω δεν έχει εξερευνηθεί αρκετά από την ελληνική φιλολογία. Εσύ πόσο και πώς το γνωρίζεις; Δεν το ξέρω καλά, μη νομίζεις, κάτι ορειβατικές εκδρομές με μπαμπά στη δεκαετία του '60 και '70, άλλες εκδρομές με παρέες στη Ροδόπη. Τη μυθολογία την άρπαξα όσο μεγάλωνα από παραμύθια γιαγιάδων-παππούδων. Ο παππούς Μιχάλης περιέγραφε τη σχεδία του Έβρου, όπως την είχε περιγράψει ο δικός του παππούς. Πριν τις γέφυρες υπήρχαν σχεδίες, σαν του Χοκλμπερτ Φινν, και τις «τρέχανε» Πομάκοι. Ή έτσι έλεγε ο παππούς. Τους βίους αγίων τους τσίμπησα από τη γιαγιά Μαρίκα, είχε μανία, όπως και με τη δεισιδαιμονία των Οθωμανών. Η θεά του εφιάλτη π.χ. στοίχειωσε κάμποσες νύχτες της παιδικής μου ηλικίας.

Όπως πάντα, όταν καταπιάνεσαι με ιστορία και ειδικά του 19ου αιώνα - αρχές 20ού, είσαι στο στοιχείο σου. Γιατί σε γοητεύει τόσο το παρελθόν;

Καλά, την ιδέα αυτή τη φορά μου την έδωσες εσύ, με το βιβλίο «Σύνορα», που με πήγε στα βόρεια σύνορα και τη μυθολογία τους. Με γοητεύει η ιστορία της γυναίκας στην Ελλάδα, η εξέλιξή της μέσα από την Επανάσταση του 1821, όπως και η ίδια η Επανάσταση. Διαβάζω Ιστορία έτσι κι αλλιώς... προσπαθώ να δώσω μια σαφή απάντηση αλλά δεν την έχω, τα παιδιά μου λένε ότι γράφω για εποχές προ τεχνολογίας επειδή δεν τη χωνεύω (την τεχνολογία). Μπορούσαν να ξεφύγουν, να δραπετεύσουν, να κινηθούν αθόρυβα μέσα στα δάση αυτά τα κορίτσια, επειδή δεν υπήρχαν κάμερες, τσιπάκια, ντρόουνς και κινητά να τις εντοπίσουν, κι αυτό δίνει μεγάλη αφηγηματική ελευθερία!

Μέσα στο βιβλίο, οι κυριότερες ηρωίδες προέρχονται από το Μεσολόγγι τον καιρό του ολοκαυτώματός του. Αυτό γιατί το έβαλες στην πλοκή; Με ποιο σκεπτικό;

Το θυμόμουν από το σχολείο ως σοκ, την όλη υπόθεση της πολιορκίας... και διαβάζοντας άσχετα πράγματα από δω κι από κει, έπεσα πάνω στην πραγματική Σάνα, την ψυχοκόρη της Αλτάνας Ιγγλέζη, που επέζησε από την Έξοδο. Σκοτώθηκε η κυρά της, ο Μέγιερ ο σύζυγος της Αλτάνας και τα δυο τους παιδιά, αλλά έζησε η Σάνα... και άρχισα να αναρωτιέμαι τι έκανε μετά αυτό το κορίτσι...

Καταλαβαίνω ότι το «Βουνό των Κοριτσιών» έχει αρκετά προσωπικά σου στοιχεία μέσα. Θα ήθελες να μου αναφέρεις μερικά και τον τρόπο που τα διαχειρίστηκες;

Οι εικόνες, οι μυρωδιές και η αίσθηση του δάσους, όλα αυτά είναι δικά μου κομμάτια. Δεν ξέρω γιατί έμειναν μέσα μου πενήντα χρόνια, αλλά αφού αντέξανε, είχανε κάποιο λόγο... και τα τακτοποίησα στην ιστορία με όρεξη!

Οι γυναίκες του «Βουνού» μικρές και μεγάλες έχουν μία σχεδόν μοντέρνα/σημερινή αντίληψη στον τρόπο που μιλούν και φέρονται. Αν τους αλλάξεις το ντύσιμο και το περιβάλλον, είναι σχεδόν σαν σημερινά πρόσωπα. Συμφωνείς με αυτό; Και πώς προέκυψε;

Έλαβα υπόψη μου την εποχή, και το κοινωνικό πλαίσιο – αλλά αυτά τα κορίτσια ζούνε εκτός πλαισίου, ελεύθερα, άρα δεν περιορίζονται από τους σκληρούς κανόνες του 19ου αιώνα. Γι' αυτό μοιάζουν σύγχρονες, τις φαντάστηκα έτσι (όπως λες), ίσως αυθαίρετα.

Έχεις γράψει ποτέ μυθιστόρημα με άντρα πρωταγωνιστή; Προσπαθώ να θυμηθώ αλλά νομίζω πως όχι... Θα έγραφες ποτέ έναν άντρα ήρωα; Θα έμπαινες στα παπούτσια του; Θα είχε αυτό ενδιαφέρον για σένα;

Ναι, στο «Ευτυχία» έχω τέσσερις άντρες πρωταγωνιστές και δύο γυναίκες. Τους είχα γράψει μια χαρά, δεν με παιδέψανε, ήτανε εντάξει παιδιά. Ο πατέρας ήτανε ψωνάρα, αλλά τον είχα στήσει επίτηδες έτσι, είχα λόγους. Και στο «Φερμουάρ» υπάρχουν τρεις ήρωες άνδρες. Στα σπονδυλωτά μυθιστορήματα (με αφήγηση από πέντε-δέκα πρόσωπα), έχω πάντα άντρες. Δεν είναι ότι δεν τους χωνεύω δηλαδή, απλώς τις γυναίκες τις γράφω πιο εύκολα.

Εγώ, λοιπόν, μέσα από αυτό το βιβλίο σου είδα να ξεπηδάει ένα μιούζικαλ. Με τις κοινωνικές, ιστορικές, συναισθηματικές προεκτάσεις, αλλά πάντως ένα μιούζικαλ. Το είχες έτσι στο μυαλό σου;

Χαχα όχι, αλλά καλή ιδέα... Θα μπορούσε να γίνει ταινία, σίριαλ, μιούζικαλ, μακάρι, σου κρατάω θέση στην προεμιέρα, πρώτη σειρά!

Πιστεύεις ότι θα το διασκεύαζες ποτέ το βιβλίο για να ανέβει σε σκηνή; Ή σε ταινία;

Έχω κάνει το «Φεύγα!» σε σίριαλ στο Mega, και το «Φερμουάρ» το έχω διασκευάσει σε θεατρικό. Μη κοιτάς που δεν βρήκαμε σκηνή ακόμα, είναι θέμα χρόνου...

Οι εμπειρίες σου με το μιούζικαλ ποιες είναι;

Έγραψα ένα σούπερ, με τον Γιώργο Παυριανό στα τραγούδια (τα έγραψε, δεν τα τραγουδάει), βασισμένο χαλαρά πάνω στη ζωή του Μπίλυ Μπο. Μας λείπουν κάτι λεπτομέρειες, π.χ. παραγωγός, θέατρο, λεφτά κ.λπ. αλλά δε βαριέσαι. Ακόμα το βρίσκουμε σούπερ! Μου αρέσει πάαααααααα πολύ το μιούζικαλ, μακάρι να μας φέξει γιατί ό,τι αγαπάς το κάνεις ψιλο-καλό...

Και βέβαια, κλασικό στιλ «Ζουμπουλάκη», οι αναφορές στο occult. Είτε σαν τέχνασμα για να προχωρήσει η πλοκή, είτε σαν ιδιαίτερες δυνάμεις που έχουν κάποια από τα κορίτσια στην ιστορία. Γιατί σε γοητεύει τόσο το μεταφυσικό; το αλλούτερο;

Δεν γίνεται να γράψεις για την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, χωρίς να σε αγγίξει το μεταφυσικό κομμάτι... όταν κοιτάς γύρω σου στο Καράντερε αισθάνεσαι ότι υπάρχει μαγεία, μεταφυσικό, εξωπραγματικό, μη σου πω και μετά θάνατον ζωή... Σε υποβάλλουν τα μέρη, τα τοπία. Ή με υποβάλλουν εμένα, που είμαι αλαφροϊσκιωτη!

Νομίζεις ότι υπάρχει «σχολή γυναικείας μυθιστοριογραφίας» στην Ελλάδα; Έχει δημιουργηθεί σαν είδος το γυναικείο γράψιμο και μάλιστα με ιστορικές αναφορές;

Μπα όχι, γράφουμε, αλλά η κάθε μία εντελώς διαφορετικά από την άλλη. Η Πηνελόπη Δέλτα άνοιξε τον δρόμο, όπως και να το δούμε!

Τα παιδιά σου διαβάζουν τα βιβλία σου; Ή έστω τα δύο μικρά πώς αντιμετωπίζουν «τα βιβλία της μαμάς»;

Ο μεγάλος όλο και κάτι έχει διαβάσει, και η μικρή υποσχέθηκε να διαβάσει το «Βουνό». Είναι άλλη γενιά, έχουν μεγαλώσει με την εικόνα, όχι με το γραπτό, δυστυχώς...

Το αμέσως επόμενο πράγμα που θα γράψεις μετά από αυτή τη συνέντευξη τι θα είναι;

Γράφω ένα βιβλίο με τίτλο «Δουλειές του ποδαριού», με δουλειές που έχω κάνει, κόσμο που γνώρισα, όχι «μεμουάρ», που βαριέμαι, αλλά μικρές ιστορίες με κουλές δουλειές. Χρόνια το παιδεύω, ελπίζω φέτος να το τελειώσω, και να έχει πλάκα!

«Πηγή: <https://www.athensvoice.gr/culture/book/761079-anevainontas-voyno-me-ti-manina-zoympoylaki>»